

Tijdens het tweede semester van het academiejaar 1974-1975 doceerde Prof. Dr. James BEST, verbonden aan het Department of Political Science van de Kent State University (U.S.A.), aan het Departement Communicatiewetenschap een gastcollege met als titel «The Mass Media and Public Opinion». Met «Watergate» nog vers in het geheugen, en in het licht van de aanstaande presidentsverkiezingen vroeg de redactie hem om de onderstaande bijdrage over de relatie tussen de president en de pers in de Verenigde Staten. Mieke Ceulemans zorgde voor de Nederlandse vertaling.

de president, de pers en de publieke opinie

james best

INLEIDING

Er wordt in de Literatuur over de Amerikaanse politiek weinig aan getwijfeld dat er een belangrijke, zij het weinig begrepen relatie bestaat tussen de president, de White House Correspondents, en de publieke opinie over wat de president doet. Kan de president aan de pers opleggen wat zij over hem te zeggen of te schrijven heeft? Of heeft de pers zoveel macht dat ze een president die haar niet bevalt kan ten val brengen? En moet het gevechtsterrein van dit Conflict gezocht worden in de gedachten en de opinies van het Amerikaanse publiek?

We zullen wellicht nooit een definitief antwoord op deze vragen vinden. De antwoorden variëren volgens de persoonlijkheid van de betrokkenen - uit het Witte Huis en uit de perswereld - en het klimaat van de periode. Wat volgt zijn mijn visies op de aard van het probleem, de voor- en nadelen voor de pers en de president in hun relaties met elkaar, en het effect van de presidentiële activiteiten en van de verslagen in de pers op de publieke opinie.

Mijn bemerkingen worden getemperd en verhelderd door de Watergate Affair, die aantoonde hoe een president de pers kan manipuleren en hoe de

pers een president tot aftreden kan dwingen. Watergate is een extreem en ongewoon, maar zeer nuttig voorbeeld, omdat het ons enig idee geeft van de limieten van de betrekkingen tussen de pers, de president en de publieke opinie. Daarom beginnen we onze studie met een onderzoek van de Regering Nixon.

I.

Gedurende de zesjarige regering Nixon nam de openlijke vijandigheid tussen het Witte Huis en de vertegenwoordigers van de pers in Washington gestadig toe. Deze vijandigheid sproot in grote mate voort uit een drietal factoren: 1) president Nixons afschuw van de massamedia; 2) zijn onwil tot een open en direct contact met de media; en 3) de cynische houding die de media in toenemende mate aannamen tegenover de verklaring die de president gaf voor zijn publieke activiteiten. Een van zijn speech writers beschreef president Nixons visie op de pers als volgt:

... «Richard Nixon werd president niet alleen zonder de steun van de meeste journalisten, maar met hun uitgesproken oppositie. Hij was ook vast van plan om de houding die de massamedia aannamen geen controle of zelfs geen invloed te laten

uitoefenen op zijn beleid. Hij wist nochtans wel dat de opiniestromingen die zij konden helpen te weegbrengen bij het volk, zijn opties en zijn gedragslijn zouden beïnvloeden». (1)

Met een dergelijke visie op de massamedia, en vooral op de pers, bleef er voor de president weinig keus over in zijn betrekkingen met de media. I.p.v. een beroep te doen op de pers voor naar zijn mening toch niet objectieve berichtgeving over en commentaar op acties en voorstellen, kon de president rechtstreeks naar het volk gaan langs TV, zoals Roosevelt de radio had gebruikt in de jaren '30. Op die manier kon hij zelf het initiatief nemen en kon hij de pers dwingen tot een objectieve, omdat het publiek al wist wat hij gezegd had. Als tweede mogelijkheid kon de president de verspreiding en inhoud van het nieuws dat door het Witte Huis werd vrijgegeven, manipuleren, zodat het moeilijk te negeren of te vervormen was. Door van het Witte Huis de enige bron van informatie over de regeringsactiviteiten te maken kon de president controle uitoefenen op de berichtgeving in de pers. «Selectieve verspreiding van nieuws» of «News management» is al jarenlang een presidentiële taktiek. Ten derde, kon de president vele staatszaken in het geheim afhandelen.

Zodoende konden belangrijke beslissingen buiten de publieke arena genomen worden en kon hij daardoor de informatie omtrent die beslissingen controleren.

Het buitenlands, beleid van Nixon-Kissinger t.a.v. de Soviëtuïnie en Communistisch China werd grotendeels op een dergelijke manier besproken, geformuleerd en verhandeld.

Informatie over akkoorden en bezoeken werd vrijgegeven op berekende tijdstippen om zodoende het grootst mogelijke effect op de Amerikaanse publieke opinie te bekomen. Bij een dergelijke procedure was de pers van vitaal belang, maar pas *nadat* de beslissingen getroffen waren.

Tenslotte kon de president de pers gewoon negeren, bv. door persconferenties en interviews te weigeren. Op die manier moest de pers in toenemende mate steunen op gefotocopeerde persberichten en de informatie verstrekt door het Witte Huis. De pers was dan beperkt tot verslagen over wat «officieel» gezegd werd.

Op verschillende tijdstippen van zijn ambtstermijn heeft president Nixon één of meer van de bovenstaande strategieën beproefd, afzonderlijk of gecombineerd, maar zonder noemenswaardig succes. Toen hun de toegang tot het Witte Huis meer en meer ontzegd werd, trachtten de journalisten met des te meer ijver zijn handel en wandel te achterhalen. Na zijn verrassend bezoek aan Peking in 1972, was de pers er zich van bewust dat de president «iets» in het schild voerde. Het was haar taak te achterhalen wat dat «iets» was. Op basis van de sporadische informatie die zij bekwamen van afgevaardigden en senatoren in het Congres, trachtten de persmensen een volledig beeld op te bouwen van de activiteiten en motieven van de president. Doordat zij te weinig gegevens hadden, trokken zij vaak onvolledige en verkeerde conclusies, wat de president sterkte in zijn overtuiging dat de pers hem niet fair beoordeelde.

Bovendien oefende de pers in toenemende mate kritiek uit op de geheimhouding en de oneerlijkheid in de regering.

«Het was wellicht onvermijdelijk dat dit soms aanleiding gaf tot overreactie en overgevoeligheid aan beide kanten» (2).

Het wekt dan ook geen verwondering dat een aantal mensen de eerste artikels over de Watergate-inbraak beschouwden als een weloverwogen poging van de *Washington Post* en de *New York Times* om president Nixon de verkiezingen van 1972 te doen verliezen of om hem achteraf politiek belachelijk te maken. Men beweerde dat de acties van beide kranten louter een bevestiging waren van de vijandigheid van de pers tegenover de president. De pers, van haar kant, zag de beschuldigingen van de senaat-commissie Watergate als een rechtvaardiging van haar cynisme en haar wantrouwen t.o.v. de regering Nixon. Toen president Nixon en vice-president Agnew ontslag namen, verweten hun aanhangers de pers dat zij hen ten val hadden gebracht.

De pers daarentegen feliciteerde zichzelf voor het goede werk dat ze geleverd had en bedolf de *Washington Post* en haar journalisten onder onderscheidingen.

Alhoewel men geneigd is te denken dat de relaties tussen de president en de pers gedurende de regering Nixon een ongerechtvaardigd dieptepunt bereikten, is het eerder een kwestie van graad.

James Reston merkte op :

«Praktisch alle Amerikaanse presidenten loofden de pers wanneer zij aan het bewind kwamen, maar veroordeelden veel van haar praktijken toen ze het ambt neerlegden» (3).

Bijna alle presidenten werden in toenemende mate gevoelig voor kritiek van de pers in de loop van hun ambtstermijn. De oorzaken van antagonisme tussen de president en de pers liggen voor een groot deel op het stuk van een verschillende opvatting over de rol van de pers. De president en zijn medewerkers verlangen van de pers dat zij de verwezenlijkingen van de regering in het licht stelt. Journalisten, aan de andere kant, zien hun taak veel breder : behalve informatie geven over wat de regering doet, voelen de journalisten zich verplicht te schrijven wat de regering in het geheim bekookstooft, wat de regering niet doet, en wat zij slecht volbrengt. Als de pers negatieve kanten benadrukt, beschuldigt de president haar ervan «niet objectief» te zijn of alleen slecht nieuws te rapporteren.

Volgens George Reedy zijn de betrek-

kingen van de president met de pers een weerspiegeling van zijn bekwaamheid om zelf aan zijn eigen politieke problemen het hoofd te kunnen bieden. Als hij erin slaagt de problemen van het land op te lossen, zal de pers over deze verwezenlijkingen schrijven.

Als hij faalt, zullen zij schrijven over zijn mislukkingen (4). Weinige presidenten delen echter deze opvatting. De meeste presidenten menen dat de pers hun acties zou moeten steunen, «juiste zowel als verkeerde»

Op één punt zijn de pers en de president het eens : wat de regering doet is «nieuws» en moet aan het publiek meegedeeld worden. Bijgevolg bestaat een aanzienlijk gedeelte van het dagelijks nieuws uit Washington uit gedetailleerde beschrijvingen van regeringsactiviteiten en uit overheidsvoorlichting.

Wanneer president Ford buitenlandse leiders ontmoet, wordt het verslag altijd vanuit zijn perspectief geschreven. Veel informatie over de president komt uit dagelijkse briefings aan de pers, die door de perschef in het Witte Huis gegeven worden, en uit sporadische presidentiële persconferenties.

De *Press briefings* leveren weinig op. De perschef leest het dagelijks bulletin voor en verduidelijkt de meegeerde informatie waar het nodig is. Alhoewel de journalisten de perschef mogen ondervragen, mag hij nooit een standpunt innemen of informatie verstrekken die de president niet openbaar wil maken. De perschef is in letterlijke zin de man in het midden.

Aan de ene kant eist de pers meer informatie van hem, aan de andere kant moet hij trachten de pers tevreden te stellen en terzelfdertijd de belangen van de president te beschermen. Het is, op zijn zachtst uitgedrukt, een moeilijke opdracht. Wil een president de activiteiten van de regering geheim houden, dan zal hij menig perschef verliezen (Lyndon Johnson had er vier gedurende zijn vijfjarige ambtstermijn) of de perschef zal de pers van zich vervreemden (zoals Ron Ziegler tijdens de regering Nixon).

Sedert de aanvang van hun bestaan in de eerste jaren van de twintigste eeuw, worden de persconferenties beschouwd als een geïnstitutionaliseerde wisselwerking tussen de pers en de president, een interactievorm met on-

benutte mogelijkheden. Eén van de redenen waarom persconferenties geen voldoening schenken is dat zowel de pers als de president zich de benadeelde partij achten. Douglas Cater bijvoorbeeld beweert dat de pers de bevoordeelde positie inneemt op een persconferentie: de journalisten stellen vragen die de president zo goed mogelijk moet trachten te beantwoorden, ook al is hij er niet op voorbereid. Bovendien heeft de president geen enkele controle over welke aspecten van de persconferentie de krantenkoppen van de volgende dag zullen domineren (5).

De president heeft echter meer controle over de persconferentie dan Cater beweert. Met zijn aankondigingen bij het begin van de persconferentie kan hij kostbare tijd in beslag nemen en zich daardoor verzekeren van de hoofdlijnen in de krant.

Betrekkelijk weinig journalisten (gewoonlijk tien tot vijftien van de tweehonderd of meer aanwezigen) kunnen vragen stellen op een persconferentie. De president bepaalt wie aan het woord komt. Door ervaring weet de president wie harde, lange of onmogelijke vragen stelt. Hij kan deze vragen vermijden als hij dat wenst.

De president kan lastige vragen ontwijken met een indirect antwoord, omdat de journalisten weinig kans wordt gegeven om «follow-up» vragen te stellen. Na een moeilijke vraag kan de president ook altijd het woord geven aan een journalist van wie hij weet dat hij een andere en gemakkelijker vraag zal stellen. Even belangrijk is het feit dat de president zelden onvoorbereid is op de gestelde vragen. President Nixon, bij voorbeeld, bereidde zich een ganse week voor door het nieuws door te nemen, te trachten de vragen die logischerwijze aan bod zouden komen te anticiperen, en zijn antwoorden in te oefenen met zijn kabinetsleden. Alhoewel de president de overhand heeft op een persconferentie, heeft noch hij noch de pers er «controle» over. Het resultaat is dat beide partijen de persconferentie zien als een symbolisch gevechtsterrein, en niet als het verbale gevechtsterrein dat de journalisten zouden verkiezen en dat de presidenten vrezen.

Een derde informatiebron voor de pers is de «background briefing».

Deze briefings, gewoonlijk gehouden door onderlegde en hooggeplaatste regeringsfunctionarissen, verstrekken gedetailleerde gegevens over onderwerpen die momenteel of eventueel in de toekomst van belang zijn voor de pers. Alhoewel de journalisten hieruit waardevolle informatie kunnen halen, die hun toelaat meer accurate artikels te schrijven, zijn er ook een aantal nadelen aan verbonden. Ten eerste wordt het onderwerp van deze briefings niet bepaald door de journalisten. Ten tweede beslist de regering tot op welke hoogte zij de pers wil informeren. Vervolgens staat de doorgegeven informatie ter beschikking van een groot aantal journalisten, en tenslotte zijn de informatiebronnen niet identificeerbaar.

De «background briefing» biedt aan de regering de mogelijkheid om de pers gegevens te verstrekken, terwijl zij toch niet openlijk als bron van deze gegevens kan geïdentificeerd worden.

Aangezien het merendeel van het Nieuws over het Witte Huis teruggaat op «routine» bronnen — persberichten persconferenties en briefings — hangt het verschil tussen een «goede» en een «middelmatische» journalist af van de mate waarin hij persoonlijk toegang heeft tot de president, zijn kabinet, of belangrijke leden van de regering. Interviews met de president, de minister van binnen- en buitenlandse zaken, de directeur van de CIA, of andere hoge functionarissen kunnen stof leveren voor artikels, die het Witte Huis informeel wenst vrij te geven of soms helemaal niet wenst openbaar te maken. Door hen al dan niet toegang te verschaffen tot leden van de regering die in het nieuws staan, is het Witte Huis in staat om, direct of indirect, leden van de pers te bevoorrechten of te weren.

De criteria die daartoe gehanteerd worden zijn vrij eenvoudig en niet erg subtiel. Het Witte Huis geeft de voorkeur aan bekwaame journalisten, maar daarnaast worden deze persmensen bevoorrecht die een gunstig beeld ophangen van de regeringsactiviteiten, terwijl diegenen die als overdreven kritisch bestempeld worden, geweerd worden. Mediavertegenwoordigers die op de «zwarte lijst» van het Witte Huis staan, staan voor een zware taak. De deuren die normaal openstaan voor

de pers, zijn voor hen gesloten en de vliegtuigplaatsen voor de leden van de pers die de president vergezellen, worden vlug door anderen bezet. Hun bronnen zijn beperkt tot de gewone kanalen, die informatie verstrekken die in grote mate ook kan verkregen worden langs de persagenschappen, en tegen een lagere prijs.

Om hun reputatie - en hun job - niet in gevaar te brengen, moeten de journalisten ervoor zorgen om de toegang tot de informatiebronnen niet te verliezen. Om deze deur open te houden staan de reporters echter voor een ander dilemma. Ze mogen hun bronnen niet tegen zich in het harnas jagen, vooral dan als deze zich in of nabij het Witte Huis bevinden. Om de goedgunstigheid van hun informatiebronnen te bewaren, vallen vele journalisten in het andere uiterste en worden van hen afhankelijk voor alle gegevens die zij kunnen en willen verstrekken. Leon Segal stipt het volgende aan: «Afhankelijkheid veroorzaakt drie elementen: een zekere angst om de nieuwsbronnen in het gedrang te brengen met hun artikels, een grote bereidheid om om het even wat te publiceren dat hun bronnen zeggen, en weinig of geen bekommernis om de regeringsambtenaren verantwoordelijkheid te doen opnemen voor de informatie die zij doorgeven» (6). De prijs, die de journalist betaalt voor het nieuws verstrekt door de bron, is de mogelijkheid dat hij gebruikt wordt op zulke wijze dat de verantwoordelijkheid voor de validiteit van de informatie grotendeels voor zijn rekening komt, en niet ten laste valt van de informatiebron.

Aangezien de gewone bronnen het gemakkelijkst toegankelijk zijn voor de plaatselijke correspondent, is het niet verwonderlijk dat het grootste deel van het nieuws over de binnen- en buitenlandse politiek, dat verschijnt in de kranten, uit deze bronnen afkomstig is (7). De meeste Witte Huis-correspondenten hebben het goed. Zij mogen met de president meereizen wanneer hij Washington verlaat, en komen in contact met de leiders en beroemdheden die de president ontmoet.

In Washington zelf beschikken zij over gegarandeerd materiaal, verstrekt door de perschef voor hun dagelijkse reportages.

Bijgevolg schijnt de voornaamste bekwaamheid van de Witte Huis-correspondent erin te bestaan zo goed mogelijk de informatie die door de regering wordt verspreid te herschrijven (8). Het dilemma van de White House correspondent wordt het best weergegeven door Jules Witcover. Volgens hem vormen zij de elite van de journalisten. Hun leven «is een opeenvolging van persoonlijke ontmoetingen met beroemdheden en leiders, en een voortdurende reeks van reizen naar exotische oorden». Terzelfdertijd zijn zij geëerde politieke correspondenten, «who hang out at the world's fanciest police press rooms, sopping up reports like those from a police blotter, issued by a press secretary who has no more freedom to volunteer information than a desk sergeant» (9).

Gezien de wederzijds voordelige verhouding tussen de regering en de pers, is het niet verwonderlijk dat de Watergate story onthuld en later uitvoerig uitgewerkt werd door stedelijke correspondenten (Carl Bernstein & Bob Woodward), i.p.v. door Witte Huis-correspondenten van de *Washington Post*.

«Niet alleen werden de feiten niet achterhaald door de Witte Huis-correspondenten, maar zelfs toen ze bekend waren gemaakt konden of wilden dezen geen druk uitoefenen op de president voor verklaringen» (10). Omdat zij niet het gevaar wilden lopen van presidentiële sancties om openlijk «het ondenkbare te denken» (nl. dat de president betrokken was bij de inbraak), aanvaardden zij bewust de verklaring die president Nixon gaf van zijn rol en die van zijn medewerkers. Pas toen het onderzoek van de senaatscommissie-Watergate de berichtgeving in de *New York Times* en de *Washington Post* scheen te bevestigen, begon de pers massaal de betrokkenheid van de president in vraag te stellen. De vragen werden gesteld op de persconferentie van 22 augustus 1973, meer dan een jaar na de Watergate-inbraak en arrestaties. De waarachtigheid van de presidentiële uitspraken kon alleen in vraag gesteld worden als een voldoende aantal journalisten geloofde dat hij loog.

De sancties die door de president kunnen getroffen worden, maken het voor één journalist of een kleine groep

erg zwaar om openlijk de regering aan te vallen. Wanneer echter een grotere groep van mening is dat de president niet de waarheid spreekt, dan kunnen zij hun kans wagen.

Watergate heeft echter aangetoond dat dit kudde-instinct er de oorzaak van was dat de regering-Nixon nog een jaar de (broodnodige) tijd kreeg om haar visie aan het Amerikaanse publiek voor te stellen.

De pers wordt dus gebruikt door de uitvoerende macht om het beleid van de president bekend te maken en er aanhangers voor te vinden. Daarnaast maken de regeringsambtenaren ook gebruik van de pers voor persoonlijke publiciteit en voor het doorgeven van informatie aan andere functionarissen binnen en buiten Washington. «Wie» is even belangrijk als «wat» voor een journalist in Washington. Wat er in de krant geschreven wordt over een ambtenaar kan onherstelbare positieve of negatieve gevolgen hebben voor zijn of haar carrière.

Wie buiten Washington kende Halde-man, Ehrlichman of Dean vóór het onderzoek in de zaak Watergate? Daarom dringt Charles Peters erop aan dat de pers meer aandacht zou besteden aan de activiteiten van de medewerkers van de president. Een groot deel van wat er in het Witte Huis gebeurt vindt zijn oorsprong bij kabinetsleden i.p.v. in de presidentiële werkkamer (11).

Over het algemeen echter wensen de presidenten geen publiciteit — goede of slechte — rond hun persoonlijke medewerkers, die aangesteld worden omwille van hun trouw aan de president, en niet omdat ze populair zijn. Als er iemand moet in het licht gesteld worden in de regering, dan moet dat de president zijn en niet zijn medewerkers. De regeringsambtenaren die deze les niet vlug leren worden spoedig aan de deur gezet. Walter Hickel, bijvoorbeeld, mocht met president Nixon van mening verschillen, zolang dat binnen het Witte Huis gebeurde. Toen hij zijn standpunt openbaar maakte haalde hij wel de koppen in de kranten, maar moest hij ook aftreden als minister van Binnenlandse Zaken. Als een lid van de regering de pers gebruikt voor persoonlijke publiciteit, moet hij er rekening mee houden dat hij daardoor zijn ambt in gevaar kan brengen.

De pers, vooral de *New York Times*

en de *Washington Post*, zijn zo invloedrijk en algemeen verspreid in regeringskringen dat het verleidelijk is ze aan te wenden om iemands persoonlijke carrière te bevorderen. Ze worden meer gebruikt door regeringsfunctionarissen als een basis-middel voor horizontale communicatie binnen de uitvoerende macht. Om te vernemen wat er gebeurt in zijn eigen of een ander departement of in het Witte Huis, is het voldoende voor een ambtenaar de ochtendkrant te lezen.

Bijgevolg is een gedeelte van het nieuws dat in de hogergenoemde dagbladen verschijnt eigenlijk niet bedoeld voor het brede publiek, maar wel voor «officiële ogen». Daarom beweert Leon Segal dat de *Post* en de *Times* een belangrijke functie vervullen als interne huisorganen voor de bureaucratie in Washington (12). De invloed van deze twee kranten wordt aanzienlijk vergroot door het feit dat veel nieuws dat erin verschijnt, overgenomen wordt door tal van kranten in binnen- en buitenland. Zodoende worden de *Times* en de *Post*, of althans hun artikels, aandachtig gelezen op stadhuizen, in de kamer en senaat van de verschillende staten, op de buitenlandse ambassades, en in de regeringsgebouwen overal ter wereld. Als Henry Kissinger een boodschap wil doorgeven aan de OPEC-landen moet hij alleen maar een redevoering houden over olieprijsen, en in de *Times* en de *Post* laten opnemen. Openbare ambtenaren kunnen nieuwe beleidsideeën eerst onofficieel «uittesten in de pers», voordat ze officiële beleidsvoorstellen worden. Juist daarom stelde de Minister van Buitenlandse zaken Marshall de basiselementen van het Marshallplan eerst voor in een toespraak aan de Harvard University. Toen het plan enorm goed onthaald werd in het buitenland en door het Congres, werd het door president Truman aangenomen als onderdeel van zijn buitenlands beleid.

II.

Zowel het Witte Huis als de pers zijn het er over eens dat wat de regering doet «nieuws» is. Voor de pers echter zijn de tekortkomingen en de mislukkingen van de regering even «nieuwswaardig».

Een dergelijke visie gaat tegen de belangen van de president in. Hij wil immers door de pers voorgesteld worden als een krachtige en effectieve problem-solver. Bijgevolg is de uitvoerende macht eerder zwijgzaam op het stuk van tekortkomingen en mislukkingen. Het is dan ook geen gemakkelijke taak voor de journalisten om informatie te geven die de regering niet of slechts met tegenzin wil vrijgeven.

De moeilijkheid om ongunstige informatie van het Witte Huis los te krijgen is te wijten aan twee factoren. Daar trouw aan de president één van de voornaamste criteria is voor deelname aan de regering, is het enorm moeilijk mensen te vinden die bereid zijn openlijk kritiek uit te oefenen op de president, of om informatie te verstrekken die het Witte Huis niet wil vrijgeven. Berichten lekken vaak uit door toedoen van mensen die niet publiek geïdentificeerd willen worden. Vandaar is de informatie ook niet geïdentificeerd of niet verifieerbaar.

Volgens regeringsfunctionarissen is Washington de laatste plaats ter wereld waar iets geheim kan gehouden worden. Maar het is ook de moeilijkste om uitgelekte geheimen te bevestigen. De reis van Kissinger naar Peking is een voorbeeld van succesvolle misleiding door de regering met het doel diplomatieke gegevens geheim te houden. Geheime informatie achterhalen is slechts een eerste stap naar publikatie.

De New York Times heeft dat al vaak ondervonden. De krant wordt soms gevraagd om bepaalde gegevens niet te publiceren, of wordt soms voor het gerecht gedaagd om volledige bekendmaking te verhinderen (13).

Een goed moment om achter gegevens te komen is tijdens een periode van interne crisis in de regering. Vaak vindt men dan verbolgen ambtenaren bereid informatie te verstrekken over de president, omdat ze hem niet meer volledig steunen.

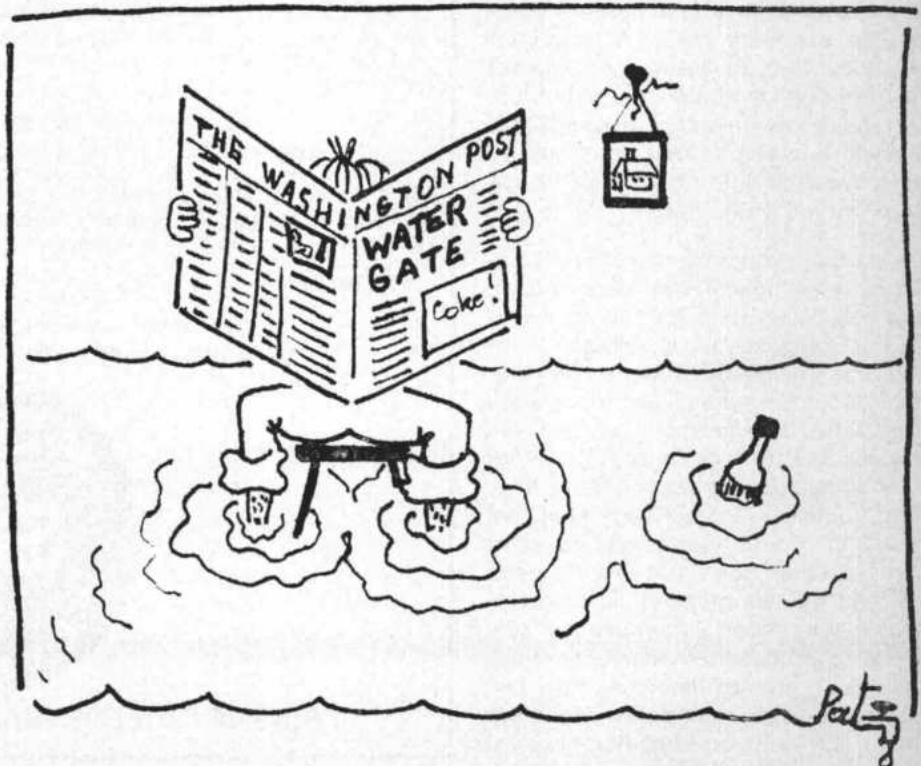
Een dergelijke situatie werd heel handig uitgebuit door Woodward en Bernstein tijdens hun onderzoek van de Watergate inbraak en «cover-up». Toen leden van de regering Nixon zich realiseerden dat zij in de zaak zouden betrokken worden, verstrekten zij aan de pers tot nog toe geheime informatie. Daardoor werden meer en

meer hooggeplaatsten bij de zaak betrokken. De twee journalisten publiceerden slechts dan een bepaald gegeven, als het bevestigd werd door tenminste twee afzonderlijke bronnen. Deze bevestiging was gemakkelijker te bekomen naargelang het onderzoek vorderde (14).

Een tweede reden waarom het moeilijk is regeringsfouten of -tekortkomingen te ontdekken vloeit voort uit de aard van het nieuwsverzamelingsproces zelf. Als we nieuws zien als een oneindige informatiestroom, dan bestaat het werk van de redactie erin elke dag opnieuw de berichten te selecteren die het vermelden waard zijn. Een gedrukt artikel wordt slechts weerhouden als de hoofdredacteur vindt dat er die dag geen belangrijker nieuws is. Op dezelfde manier wordt een artikel slechts gedrukt als het voldoende «nieuwswaardig» geacht wordt. Uit de totale stroom van informatie krijgen wij dus zeer weinig berichten te zien, en zelfs die berichtgeving die we krijgen is onvolledig. We vernemen zelden het begin of de uiteindelijke uitkomst van een gebeuren. Het is mogelijk dat een gebeuren

gedurende vele dagen in de informatiestroom zit, terwijl we er slechts een paar dagen lang iets over vernemen. De artikels die in de krant verschijnen hebben meestal begin noch einde, en gebeurtenissen worden ook niet met elkaar in verband gebracht. Vanuit dit perspectief wordt het duidelijk dat de taak van de journalist erin bestaat mee te delen wat elke dag als nieuws wordt aangeduid.

Een gebeurtenis die complex is of verder onderzoek vergt, wordt vaak niet gerapporteerd, omdat weinig bladen zich de weelde kunnen veroorloven een journalist (of een groep) een gebeuren van begin tot einde te laten volgen. Het is immers niet zeker dat het gebeuren de investering waard is. De krant loopt een te groot risico: naarmate het gebeuren zich ontwikkelt, kan het onbelangrijk of niet relevant blijken of te duur uitvallen. Voor de pers in Washington bestaat de wereld grotendeels uit problemen zonder oorzaak en uit regeringsmaatregelen zonder gevolgen. Berichtgeving wordt gezien als een proces van dag tot dag i.p.v. van gebeuren tot gebeuren. Dat betekent echter dat dit proces kan gemanipuleerd worden

door diegenen die gebeurtenissen veroorzaken of die met gebeurtenissen geconfronteerd worden. We vinden vaak in de pers dat de oorzaken van een probleem gedefinieerd worden door diegenen die het probleem moeten oplossen, en die ook bepalen wanneer het opgelost is. Aangezien de pers haar bronnen niet kan identificeren, of gevolgen niet kan onderzoeken, moet zij haar bronnen op hun woord geloven. Zo aanvaardde de Amerikaanse pers de analyse door de regering van de oorzaken van de Vietnamese oorlog. Zo nam ze ook zonder meer de regeringsevaluatie van het Vietnamiseringsproces aan.

Tot op het einde van de jaren 60 - (en in sommige gevallen zelfs later) - aanvaardde de pers goedschiks het Regeringsbetoog dat de oorlog in Zuid-Vietnam geen interne opstand was, maar dat het ging om een confrontatie tussen vrijheid en Communisme, ongeveer zoals Korea, Berlijn, Cuba en de Dominicaanse Republiek (15).

Deze twee factoren, nl. de onwil van de regering om ongunstige informatie te verschaffen, en het geïnstitutionaliseerd karakter van het nieuwsverzamelingsproces, maken het de journalisten moeilijk gegevens te achterhalen die de regering niet gepubliceerd wil zien.

Voegen we daar nog aan toe de wens van de journalist om de toegang tot het Witte Huis te bewaren, en de rol van de president als informatiebron, dan heeft de president duidelijk het overwicht in zijn betrekkingen met de pers. Waarom dan een conflict tussen de president en de pers?

De journalisten hebben duidelijk gemengde gevoelens over hun relatie met het Witte Huis. Aan de ene kant is het aangenaam, aantrekkelijk en zitten ze vlakbij het actiecentrum van de V.S. en de wereld. Aan de andere kant zijn de persmensen er zich van bewust dat ze door de regering voor haar eigen doeleinden gebruikt worden. Volgens George Reedy komt het probleem op de eerste plaats voort van het Witte Huis i.p.v. van de pers. «Feit is dat de president geen persproblemen heeft (behalve enkele technische bijzonderheden), maar wel politieke problemen, die in hun scherpste vorm in de pers worden gesteld» (16). Als de president perfect

was, of al zijn vergissingen kon verbergen, dan zou hij weinig over de pers te klagen hebben. Maar er worden vergissingen begaan, de nodige maatregelen worden niet genomen, en er ontstaan problemen. Dit alles moet meegedeeld worden. President Kennedy was er waarschijnlijk niet erg mee ingenomen de Varkensbaairamp op de frontpagina van elke krant te zien daags na het gebeuren, maar hij kan er weinig aan doen. Door het feit dat hij zijn vergissing ronduit toef heeft hij zich vlug kunnen hervatten.

Daardoor versterkte ook het vertrouwen van het volk in de regering.

President Nixon daarentegen besloot niet toe te geven aan de pers m.b.t. de Watergate-inbraak. Aanvankelijk tastte dit zijn positie niet aan, maar later, toen de waarheid niet langer verborgen kon worden, kostte het hem zijn geloofwaardigheid. Bovendien kan niet alle politieke strijd verborgen gehouden worden voor het publiek. De president kan het wel spijtig vinden dat de pers verslag uitbrengt over ontslagname van kabinetsleden of het verlies van belangrijke stemmen in het congres. Maar dat zijn politieke problemen en geen persproblemen.

(ADVERTENTIE)

NIEUWE BOEKEN I

MARGES IN DE MEDIA

Het verbroken contact tussen omroep en publiek

door **J. Bardeel, J. Bierhoff, B. Manschot en P. Vasterman**

De ontzuiling heeft de omroepen gebracht van beslotenheid naar een open slag om de kijkersgunst. Laat dit nog ruimte voor progressieve programmamakers? 181 bladzijden 270 fr.

IN DE BUITENBAAN

Arbeiderskinderen, universitair onderwijs en sociale ongelijkheid

door **L. Vandekerckhove en L. Huyse**

Hoe vinden de afgestudeerden aan de Universiteit en die uit arbeidersgezinnen stammen hun weg in de maatschappij? Ondervinden zij de gevolgen van hun afkomst? De onthutsende uitslagen van een diepgaand onderzoek staan in dit boek. 207 bladzijden 320 fr.

Een ruime keuze boeken vindt U in de afdeling «Geestes- en sociale Wetenschappen» van de

SINT-MICHIELSSTRAAT 1 - 3000 LEUVEN

heid verkiezen. Hij toont zich trouwens wrevelig t.o.v. iedereen die hem beperkingen tracht op te leggen.

Anderzijds meent de pers dat ze de rechten van het volk vertegenwoordigt wanneer ze de regering ertoe aanzet zich over nijpende problemen te buigen. De pers en de president moeten echter beide toegeven dat zij in de politieke arena slechts twee spelers zijn, die wedijveren met elkaar en met de politieke partijen, drukingsgroepen en andere politieke leiders om te bepalen welke openbare aanlegenheden dienen behandeld te worden, en in welke volgorde.

Uit wat we tot nu toe gezegd hebben blijkt duidelijk dat de betrekkingen van de president met de pers wijzigingen ondergaan in de loop van zijn regering. Gedurende de presidentiële verkiezingscampagne vormen de journalisten die de campagne volgen van de overwinnaar, zich een bepaald beeld van de soort president die hij zal zijn. Dit beeld van de kandidaat voor het presidentschap blijft dan doorspelen na zijn verkiezing en beïnvloedt de wijze waarop de journalisten de nieuwe president zien. Wat de pers ook denkt over de verkozen kandidaat, ze is gewoonlijk bereid hem een kans te geven. De president heeft het meest controle over de pers wanneer hij pas verkozen is. Al wat hij doet is nieuws en wat hij verkeerd doet wijt men aan zijn gebrek aan ervaring. De perslui doen hun best om toegang te krijgen tot de regering. Terzelfdertijd tracht het Witte Huis deze toegankelijkheid te controleren om een zo gunstig mogelijk presidentieel imago te creëren. In de loop van zijn ambtstermijn verslechteren de betrekkingen tussen de president en de pers. De journalisten staan kritisch t.o.v. wat de president zegt en doet, en de president begint zich meer en meer te ergeren aan de persverslagen over zijn doen en laten.

«Daarom is het, na verloop van tijd, zeker dat de politieke leider uiting zal geven aan zijn afkeer van de pers. Daarbij realiseert hij zich niet dat hij in feite zijn afkeer geeft van heel zijn onhandelbare omgeving» (17).

Mettertijd leert de president dat hij niet alle, of zelfs niet de meeste problemen waarmee hij geconfronteerd wordt, kan oplossen.

Bijgevolg begint hij zich dan ook te

ergeren aan een mediasysteem dat hem en de kiezers op die realiteit wijst.

III.

Maakt het voor het publiek verschil uit hoe de president en de pers met elkaar opschieten? Op lange termijn beschouwd is het antwoord hierop zeker positief. Zeker als zijn wantrouwen in de media er de president toe aanzet de waarheid te verdraaien of in het geheim te werken, zal dit een weerslag hebben op de kennis en het begrip die het volk heeft van zijn handelingen.

Presidentiële controle over de kwantiteit en de kwaliteit van het Witte Huis-nieuws zal ook het beeld dat het volk heeft van de regeringsactiviteiten beïnvloeden. Aan de andere kant kan ook de voortdurende kritiek van een krant op de president een invloed hebben op de wijze waarop haar lezers de prestaties van de president beoordelen. De volgende beschrijving door William Rivers lijkt ons nogal geslaagd: «Wij vormen een combinatie van informatie, commentaar en insinuaties, die ons uit Washington toekomen via de pers. Die combinatie wordt tenminste gedeeltelijk bepaald door de vooroordelen van de journalisten, hun oversten, regeringsfunctionarissen, of van alle drie» (18).

Dit voorbehoud wordt ingegeven door de wetenschap dat het publiek de berichtgeving over het openbare gebeuren interpreteert vanuit zijn langgekoesterde opinies, vooroordelen en waarden. Walter Lippman heeft ooit gezegd dat de kranten ons beelden in het hoofd prenten. Deze (gekende) beschrijving zou bruikbaar zijn, als er van tevoren geen beelden in ons hoofd zaten, en als die beelden geen invloed zouden hebben op onze keuze van een krant en op de interpretatie van wat we daarin lezen (19). De eerste functie van de pers bestaat erin bestaande opinies bij haar lezers te versterken i.p.v. te veranderen. In die zin is het effect van de krant eerder conservatief dan revolutionair. Maar de pers kan een zeer belangrijke invloed uitoefenen op de publieke opinie op verschillende wijzen. De pers en de massamedia in het algemeen spelen een voorname rol in de vorming van de publieke opinie betreffende per-

sonen, plaatsen of gebeurtenissen, waarover nog geen publieke opinie bestaat. Er bestaat bvb. geen twijfel aan dat de pers heeft bijgedragen tot de vorming van opinies bij de Amerikaanse bevolking over een veraf gelegen land zoals Vietnam in de vroege zestiger jaren. Op dezelfde wijze kunnen de media een rol spelen in het vormen van opinies betreffende politieke kandidaten tijdens de presidentsverkiezingen. Zonder er rekening mee te houden wie de Kennedy/Nixon debatten in 1960 gewonnen heeft, is het duidelijk dat die debatten er vele Amerikaanse kiezers van overtuigden dat John F. Kennedy een gerijpte, krachtige, bewame en aantrekkelijke kandidaat was.

Behalve publieke opinie scheppen, kan de pers ook de opinie wijzigen. Aangezien de meeste mensen hun ideeën over de wereld buiten hun eigen ervaring opdoen bij de massamedia, kan kritiek op het regeringsbeleid hun instemming met dat beleid verzwakken.

De dagelijkse kritiek, die vele leidinggevende kranten sinds 1968 uitoefenen op het Amerikaanse beleid in Zuid-Vietnam, was er de oorzaak van dat vele lezers hun steun aan dat beleid begonnen in vraag te stellen.

Kurt en Gladys Lang ontdekten eenzelfde verschijnsel i.v.m. Watergate. Niet de door de TV uitgezonden «hearing» beïnvloedde het denken van de mensen, maar wel de berichtgeving in de pers over de dagelijkse gebeurtenissen. «Tien de hearings een aanvang namen, had een groot deel van het publiek zich al een mening gevormd over de Watergate affaire in het algemeen en over de verantwoordelijkheid van de president in het bijzonder» (20).

Naargelang het volk meer en meer op de hoogte geraakte van de gebeurtenissen in de zaak Watergate, begonnen diegenen die nog geen mening hadden, zich een opinie te vormen en veranderden diegenen, die aanvankelijk geloofden dat de president geen rol speelde in de inbraak, van gedachte. Dit proces kwam het duidelijkst tot uiting toen tijdens het week-end dat volgde op de actie van het Rules Committee in het Huis van Afgevaardigden, over twee artikels van beschuldiging tegen president Nixon gestemd werd. Tijdens het debat over de

in-beschuldiging-stelling had de president een harde kern van tien republikeinse aanhangers in de commissie kunnen behouden. Dat weekend echter gaf president Nixon twee bandopnamen vrij, die zijn rol in de inbraak en de daaropvolgende «cover-up» aantoonde. Binnen de twee dagen veranderden de tien republikeinse leden van het Judiciary Committee in het Huis van Afgevaardigden, die tegen de in-beschuldiging-stelling hadden gestemd, van houding en zegden dat ze de president niet langer konden steunen.

James Reston is van mening dat niet wat de kranten zeggen belangrijk is, maar wel wie leest wat er geschreven wordt, vooral als het gaat om kwesties van buitenlandse politiek. «Openbare kritiek op het regeringsbeleid kan natuurlijk een weerslag hebben op dat beleid. Dat gebeurt echter niet door een massagehoor te overtuigen, maar door een klein gehoor te vinden in het congres, bij de intellectuelen en communicatiegroepen van het land» (21).

Reston herhaalt hier gewoon de stelling van de «two-step flow of communication»-theorie: de pers beïnvloedt de opinies van de elite, die op hun beurt de opinie beïnvloedt van diegenen die haar voorbeeld volgen. De invloed van de pers is groot, maar indirect. Kijken we opnieuw naar Vietnam, dan zien we dat de groep van Amerikaanse intellectuelen het eerst openstond voor kritiek op het Amerikaans beleid, en dat de universiteiten centra werden van verzet tegen dat beleid. Het waren echter niet de universiteitsprofessoren en de activistische studenten, die de Amerikaanse publieke opinie wijzigden. Integendeel, vele Amerikaanse ouders stemden niet in met het protest, de betogingen, bom-aanslagen en het in brand steken van openbare gebouwen door hun dochters of zonen. Maar de intellectuele gemeenschap, samen met het congres, legden de grondslagen voor het debat over het beleid van de V.S. in Vietnam.

Dit debat maakte het het Amerikaanse publiek mogelijk de gebeurtenissen die het vernam langs krant of televisie, beter te begrijpen en te interpreteren.

De pers beïnvloedt de publieke opinie nog op een andere wijze. Zoals hoger

CE.CO.WE.-PUBLIKATIES

WERKDOCUMENTEN

- Nr. 1 : Prof. Dr. J.M. PETERS,
Fictioneel Beeldamusement.
(Het Amusementskarakter van bioscoop- en televisiefilms).
50 fr.
- Nr. 2 : Dr. L. BOONE,
Massamedia en Interpersonale Communicatie.
(Een kritische balans van de rol der zogenaamde 'Opinion Leaders' en van de hypothese van het tweefasig verloop van communicatieprocessen).
95 fr.
- Nr. 3 : Dr. René LINDEKENS,
Inleiding tot een Analyse van Boodschappen volgens Strukturele, Linguïstische Methode.
95 fr.
- Nr. 4 : F. VLAEMYNCK - Prof. Dr. G. FAUCONNIER m.m.v. G. DE MEYER,
«Het vraagstuk "Leuven" (1968) in de spiegel van de Belgische Pers».
80 pagina's, 150 fr.
- Nr. 5 : Drs. G. DE MEYER,
Het advertentieblad in België
(Een verkennend onderzoek)
139 pagina's, 250 fr.

DOCTORALE PROEFSCHRIFTEN

- Dr. W. VAN DER BIESEN : **De verkiezingspropaganda in de democratische maatschappij.** (Een literatuur-kritische studie en een inhoudsanalyse van de verkiezingspropaganda).
Leuven, Ce.Co.We., 1973, gestencild, 661 blz., 375 fr.
- Dr. H. VAN PELT : **De omroep in revisie.** Structurering en ontwikkelingsmogelijkheden van het radio- en televisiebestel in Nederland en België. Een vergelijkende studie.
Leuven, Acco, 398 blz., 395 fr.

CONGRESBROCHURE

- **Kabeltelevisie,** brochure van het congres over kabeltelevisie, gehouden van 1 tot 5 oktober 1974 te Hasselt.
128 blz., 100 fr.

CONGRESVERSLAG

- **Amusement in de Massamedia. Informatieve en persuasieve functies.** Referaten van het Vijfde Vlaams Congres voor Communicatiewetenschap, Leuven, 1975, 55 blz., 100 fr.

Te bestellen bij het Ce.Co.We.,
E. Van Evenstraat 2A,
3000 Leuven.

vermeld werd, bestaat er een groeiende vijandigheid tussen de pers en de president gedurende diens ambtstermijn. Elke dag wordt de kans kleiner dat de pers aan de wensen van de president tegemoetkomt. Op haar beurt gaat de pers meer en meer zowel de mislukkingen als de successen van de president in het licht stellen.

John Muellers bevinding dat de publieke evaluatie van de prestaties van de president negatiever wordt met het verloop van zijn ambtstermijn (en de pers moet zijn activiteiten rapporteren), is dan ook geen verrassing (22). De steun van het volk voor de president is het grootst wanneer hij zijn ambt opneemt. Tijdens de eerste maand van zijn termijn vinden normaliter 65% tot 75% van het publiek de wijze waarop hij zijn taak vervult goed. Vanaf dat aanvankelijke hoogtepunt neemt de steun van het volk voortdurend af naarmate zijn termijn vordert.

Als hij een vergissing begaat —de V.S. in een oorlog betreft waarin velen sneuvelen, of de economie niet gezond kan houden— dan neemt die steun in nog grotere mate af.

De gegevens die Mueller verzameld heeft m.b.t. de publieke opinie, maken duidelijk dat het Amerikaanse volk van de president verwacht dat hij de problemen oplost. Als het blijkt dat hij niet in staat is de grote nationale of internationale problemen op te lossen, dan verliest het volk zijn vertrouwen in hem. De president kan die steun ook terugwinnen door eerst drastische en positieve maatregelen te nemen, die dan het beoogde resultaat bereiken. Hij komt echter in moeilijkheden als hij krachtige maatregelen neemt die geen succes hebben. Actie verhoogt de verwachtingen van het publiek, maar gebrek aan succes tast de populariteit van de president meer aan dan helemaal geen actie.

Dit betekent niet dat het Amerikaanse Volk wispelturig is en alleen steun geeft aan de president wanneer zijn maatregelen succes hebben. De analyse van Mueller toonde aan dat de president op een kern van aanhangers kan rekenen die hem zullen steunen in al wat hij doet.

Wat de oorlog betreft zegt hij het volgende :

«Als de regering geweld gebruikt, reageren de aanhangers als haviken. Als ze vrede sluit, reageren ze als duiven»

(23). Het is deze groep aanhangers die de president bewegingsvrijheid geeft, omdat hij zeker weet dat een aanzienlijk deel van de bevolking achter hem staat, wat hij ook doet. Deze steun van de basis kwam tot uiting in de laatste maanden van het Watergate-onderzoek : ongeacht de bekendmaking van zijn misstappen, bleef 20% tot 30% van het Amerikaanse volk president Nixon steunen.

Nu dient de vraag gesteld welk verband er bestaat tussen de acties van de pers en veranderingen in de Amerikaanse publieke opinie over de president. Zoals Restor zegt spelen de kranten een belangrijke rol in de opinievorming bij de politieke, intellectuele en communicatie-elites, die op hun beurt een voorname invloed hebben op de opinievorming bij de massa. Volgens deze analyse is het effect van de pers indirect en diffuus. Ik zou echter willen stellen dat het effect van de pers directer kan zijn. De pers en de televisie in de V.S. informeren het publiek van dag tot dag, en van minuut tot minuut, over het doen en laten van de president. Aanvankelijk stellen ze de president in een zeer gunstig daglicht bij het publiek. Ze brengen dan het beeld van een president die stevig de regering in handen heeft, die gretig uitdagingen aanvaardt, en die klaar staat om gewichtige en determinerende beslissingen te nemen die een weerslag hebben op het leven van de hele wereld. Bijna elke nieuwe regering schildert graag een dergelijk beeld af en het volk verwacht dat ook.

Daar zo'n beeld ver afstaat van de realiteit zijn gebroken beloften, niet genomen maatregelen en onopgeloste problemen het onvermijdelijke resultaat. Al deze negatieve feiten moeten plichtsgetrouw door de pers meegeedeeld worden.

Op zijn beurt ontdekt het publiek dat de held die het meende verkozen te hebben, ook maar sterfelijk is. Na verloop van tijd gaat hun teleurstelling over in een toenemende ontgoocheling in de president en zijn optreden. Hoe langer hij president is en hoe meer het publiek ontdekt wat hij verwezenlijkt heeft (of niet heeft gedaan), hoe minder het volk akkoord gaat met de wijze waarop hij zijn ambt vervult. De groeiende desillusie van het volk in de regering loopt parallel met een toenemende wrevel in de

pers. Een dergelijke houding van de pers bemoeilijkt nog een berichtgeving in termen die de regering zou bevalen.

Samenvattend kunnen we zeggen dat de relatie tussen de pers en de publieke opinie m.b.t. de president direct is op twee manieren :

de president schept, in de pers, een aantal schitterende verwachtingen t.a.v. wat de regering tijdens de volgende vier jaren zal verwezenlijken ; vervolgens moet de pers gewetensvol en nauwkeurig de gebeurtenissen meedelen, die de verwachtingen aantasten en vernietigen. Het is de spanning tussen de berichtgeving van wat de president hoopt te verwezenlijken en van wat hij ervan terecht heeft gebracht, die, op haar beurt, een conflict teweegbrengt tussen de Amerikaanse pers en de president.

VOETNOTEN

(¹) James KEOGH, *President Nixon and the Press* (New York : Funk and Wagnalls, 1972), p. 7.

(²) *IBID.*, p. 43

(³) James RESTON, *The Artillery of the Press* (New York : Harper and Row, 1966), p. 43.

(⁴) George REEDY, *Twilight of the Presidency* (New York : New American Library, 1970), pp. 100-117.

(⁵) Douglas CATER, *The Fourth Branch of Government* (New York : Vintage Books, 1960).

(⁶) Leon V. SEGAL, *Reporters and Officials* (Lexington, Mass. : D.C. Heath, 1973), p. 54.

(⁷) *IBID.*, p. 123-5.

(⁸) William RIVERS, *The Opinion Makers* (Boston : Beacon Press, 1965), p. 108 argues that television news broadcasters suffer the same fate.

(⁹) Jules WITCOVER, «How Well Does the White House Press Perform?» *Columbia Journalism Review*, (November/December, 1973), p. 41.

(¹⁰) *IBID.*, p. 39.

(¹¹) Charles PETERS, *op. cit.*

(¹²) Leon SIGAL, *op. cit.*, p. 47.

(¹³) See Sanford J. UNGAR, *The Papers and the Papers* (New York : E.P. Dutton, 1972).

(¹⁴) Carl BERNSTEIN and Bob WOODWARD, *All The President's Men* (New York : Simon and Schuster, 1974).

(¹⁵) F.M. KAIL, *What Washington Said* (New York : Harper and Row, 1973).

(¹⁶) George REEDY, *op. cit.*, p. 105.

(¹⁷) *IBID.*, p. 115.

(¹⁸) William RIVERS, *op. cit.*, p. 192.

(¹⁹) Walter LIPPMAN, *Public Opinion* (New York : Harcourt, Brace and World, 1922).

(²⁰) Kurt and Gladys LANG, «Televised Hearings: The Impact Out There», *Columbia Journalism Review* (November/December 1973), pp. 52-57.

(²¹) James RESTON, *op. cit.*, p. 689.

(²²) John MUELLER, *War, Presidents, and Public Opinion* (New York : John Wiley and Sons, 1973).

(²³) *IBID.*, p. 71.